

JOAN OLIVER

Joan Oliver és un autor difícil de situar des d'una perspectiva generacional: nascut el 1899, i per tant pertanyent a la lleva de Riba, Foix, Sagarra o Salvat-Papasseit, publica el primer llibre —de narracions— l'any 1928 i no es dona a conèixer com a poeta fins el 1934 —circumstància que l'apropa cronològicament a Espriu, Rosselló-Pòrcel o Vinyoli. D'altra banda, després del compromís amb la causa republicana i l'exili consegüent, assoleix el seu punt àlgid de prestigi els anys seixanta, pels punts de contacte de la seva obra amb l'anomenat «realisme històric».

Més enllà, però, de les classificacions, la seva obra presenta unes constants d'una gran coherència: la postura crítica permanent contra el poder polític i el conformisme social, una ironia propera de vegades al sarcasme, un model de llengua tan planer com depurat i una actitud contrària a les pretensions i els transcendentalismes. Format els anys del noucentisme i les avantguardes, Oliver va decantar-se a partir de la guerra cap al realisme i el compromís, si bé mitjançant un humor punyent, un esperit iconoclasta i sovint individualista, i uns marcats pressupòsits ètics; aquests últims, però, en condicionar-li la poètica van afavorir-lo tant els anys seixanta com, sens dubte, perjudicar-lo després, amb l'eclosió de moviments més interessats en l'autonomia del fet literari respecte de les contingències ideològiques.

Joan Oliver neix l'any 1899 en el si d'una destacada família de la burgesia industrial sabadellenca: mentre l'avi patern havia estat un dels fundadors de la Caixa de Sabadell, el matern era un dels dirigents del Foment del Treball. Educat, doncs, com a fill de casa bona, quart d'onze germans dels quals acabarà essent l'únic supervivent, estudià la carrera de dret, viatjà per Europa i, l'any 1919, formà l'anomenat «grup de Sabadell» amb el novel·lista Francesc Trabal i el poeta i crític Armand Obiols —pseudònim de Joan Prat—, entre d'altres. Aquests autors practiquen una literatura a mig camí de la iconoclàstia avantguardista, de caire cosmopolita, i de la pura facècia de regust més local -aquest últim aspecte una mica en la línia de les humorades de Santiago Rusiñol, per exemple. El seu gust per l'humor absurd es manifesta en el volum col·lectiu *L'any que ve*, conjunt d'acudits i estirabots diversos firmat per Trabal però on tots intervenen. L'any 1923 es fan càrrec del *Diari de Sabadell*, del qual Oliver serà el director i on usarà pseudònims diversos (Feliu Camp de la Sang, Florentí Carvallà Cot i Joan Pendonista, Orella Dreta, entre d'altres) i el 1925 funden les edicions La Mirada, remarcable iniciativa editorial que publicarà divuit volums i fulls solts -d'autors com Carner, Riba o, evidentment, ells mateixos. Veiem així com en el grup de Sabadell es combinen la influència avantguardista amb l'humorisme més local i, en el camp de l'edició, el gust pel rigor i l'obra ben feta d'herència noucentista.

D'altra banda, Oliver va col·laborar també en les publicacions importants de l'època —com ara *La Veu de Catalunya*, *La Publicitat*, *Revista de Catalunya* o *Mirador*—, es trasllada a viure a Barcelona l'any 1926 i estrena a Sabadell una primera obra teatral, *Una mena d'orgull* -anys després declararia que la seva principal aspiració literària era la de dramaturg. Si el primer llibre publicat és del 1928 —*Una tragèdia a Lil·liput*, narracions—, és el 1934 que es dona a conèixer com a poeta -a una edat, doncs, ja una mica tardana-, amb el pseudònim que ja sempre més utilitzarà per a aquest gènere: Pere Quart.

Oriol Subirats